

ความเป็นมาของปัญหา

ในช่วงก่อนเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ นิสิตนักศึกษาบางกลุ่มมีความรู้สึกสับสนในความคิดเกี่ยวกับแนวทางชีวิตของตน บางกลุ่มมีความรู้สึกเบื่อหน่ายต่อสภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย บางกลุ่มรู้สึกเกรี้ยวกราดหรือเป็นปฏิปักษ์กับสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงสภาพความรู้สึกที่กว้างไกล ส่วนหนึ่งเห็นได้จากกรณีที่นิสิตนักศึกษาหลายคนแสดงความรู้สึกของตนออกมาในรูปของการเขียนบทความวิพากษ์วิจารณ์ระบบการศึกษาในมหาวิทยาลัย หรือเรื่องสั้น และบทประพันธ์แบบอนทิมลักษณะเป็นประเภทเดียวกันดังกึ่งหรือมีเนื้อหาในลักษณะของ "การแสวงหา" แนวทางชีวิตใหม่แก่ตนเอง มองสังคมและชีวิตของตนเองด้วยความรู้สึกไม่พอใจ รู้สึกว่าการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยเป็นสิ่งที่ไม่มีความหมายหรือไร้สาระ เช่นในหนังสือชื่อ "ฉันจึงมาหาความหมาย"^๑ และ "ความเงี้ยว"^๒ เป็นต้นไป ปรากฏว่า หนังสือประเภทนี้เป็นที่นิยมแพร่หลายในหมู่นิสิตนักศึกษาทั่วไปในขณะนั้น

ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นภาวะทางจิตที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลประสบอยู่ เป็นประจำ ทำให้บุคคลรู้สึกไม่พึงพอใจ หรือเบื่อหน่ายต่อชีวิต และกิจกรรมที่ตนกระทำ ตลอดจนจนตอสังคมโดยทั่วไป นี่คือนิสิตที่เรียกว่า "เอเลี่ยนเนชั่น" (alienation) ซึ่งเป็นแนวความคิดที่นักสังคมวิทยาใช้อธิบายลักษณะของภาวะความรู้สึกที่กล่าวข้างต้น

จากการสังเกตของผู้วิจัยเอง เกี่ยวกับพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาที่หันมาสนใจกิจกรรมทางกานการเมืองอย่างเอาจริงเอาจัง หลังจากช่วงเวลาที่ยกย่อง "ยุคแห่งการแสวงหา"

^๑ วิทยากร เชียงกูล ฉันจึงมาหาความหมาย (พระนคร : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, ๒๕๑๔)

^๒ สุชาติ สวัสดิ์ศรี รวมเรื่องสั้นและบทประพันธ์ : ความเงี้ยว (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หนังสือ, ๒๕๑๕)

คือช่วงเวลา ก่อนเดือนตุลาคม ๒๕๑๖ เป็นต้นมา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่นิสิตนักศึกษาหันมาสนใจกิจกรรมทางการเมืองอย่างมาก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ นั้นส่วนหนึ่งเป็นเพราะนิสิตนักศึกษาเหล่านั้นตกอยู่ในภาวะ เอ.เลี่ยนเนซันมาเป็นเวลานาน เนื่องจากสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยสมัยนั้นหรือแม้กระทั่งสมัยนั้นตาม มีแนวโน้มที่ทำให้นิสิตนักศึกษา เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียนและรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้อยู่ในกรอบของกฎเกณฑ์ที่ตน เห็นว่าไร้ความหมาย เช่น การบังคับให้เข้าห้องเรียน หรือการที่ต้องเรียนวิชาที่ตนไม่ชอบ หรือเห็นว่าไม่มีประโยชน์ เป็นต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยนำแนวความคิด เอ.เลี่ยนเนซันมาลองศึกษากับนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยหวังว่าแนวความคิดนี้อาจจะอธิบายปรากฏการณ์บางอย่างเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยได้ เช่น พฤติกรรมทางการเมือง ซึ่งอาจจะเป็นการปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเอ.เลี่ยนเนซัน ตลอดจนอยากจะค้นหาว่าภาวะเอ.เลี่ยนเนซัน มีความสัมพันธ์กับแปรท่เกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางการศึกษาและภูมิหลังทางสังคมมาประการ อย่างเป็นทางการ อย่างเป็นทางการ

แนวความคิดและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับเอ.เลี่ยนเนซัน เป็นเรื่องที่ได้รับการสนใจกันอย่างกว้างขวางในหมู่นักวิชาการชาวตะวันตก จุดสนใจในเรื่องนี้ เริ่มต้นจากความคิดของ Marx ซึ่งเป็นผู้ชี้ให้เห็นสภาพชีวิตและความรู้สึกของกรรมกรในโรงงานอุตสาหกรรมภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม Marx เห็นว่าระบบการผลิตอุตสาหกรรมในระบบทุนนิยมทำให้กรรมกรตกอยู่ในภาวะเอ.เลี่ยนเนซัน เอ.เลี่ยนเนซันในความหมายของ Marx คือสภาพที่บุคคลตกอยู่ในอำนาจของสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่น เช่นชีวิตของกรรมกรตกอยู่ในอำนาจของเครื่องจักรและนายทุน ผู้ที่ภาวะเอ.เลี่ยนเนซันจะรู้สึกว่าตัวเองมีชีวิตอยู่อย่างไรความหมายหรือไรคุณค่า รู้สึกขาดความภาคภูมิใจในตัวเองและในงานที่ตัวเองทำ ตลอดจนผลที่เกิดจากแรงงานของตน Marx ถือว่าสภาพเช่นนี้เป็นสภาพที่กรรมกรถูกลดความเป็นมนุษย์ลง (dehumanization) ทำให้กรรมกรมีสภาพเหมือนวัตถุหรือสินค้าชนิดหนึ่งที่ถูกตีราคาด้วยค่าจ้างที่ได้รับจากนายจ้าง การทำงานเป็นเพียงการขายแรงงานกินไปวันหนึ่ง ๆ

โดยไม่มีภาวะภาคภูมิใจในงานที่ทำ ความที่เป็นมนุษย์ถูกแยกออกจากตัวของกรรมกร สถาปังกถาว
คือ เอ. ลีเยน เนซัน ในความหมายของ Marx ^๓

ต่อมาผู้เเวยแนวความคิด เอ. ลีเยน เนซัน ในความหมายที่แตกต่างกันมากมายในบรรดา
ความหมายต่าง ๆ ของเอ. ลีเยน เนซัน สรุปไว้ความมีความหมายแยกออกได้เป็น ๒ แนว คือ แนวหนึ่ง
ถือว่าเอ. ลีเยน เนซัน เป็นภาวะทางสังคม อีกแนวหนึ่งถือว่า เอ. ลีเยน เนซัน เป็นภาวะทางจิตของบุคคล
นักทฤษฎี เห็นว่า เอ. ลีเยน เนซัน เป็นภาวะทางสังคมได้แก่กลุ่มทิมแนวความคิดแบบเดียวกับ Marx
คือ เห็นว่า เอ. ลีเยน เนซัน ไม่ใช่ เรื่องของความรู้สึกของบุคคล แต่ เป็นสภาพทางสังคมที่ครอบงำบุคคล
เช่นสภาพความ เป็นอยู่และสภาพการทำงานของกรรมกรที่ถูกครอบงำโดยระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรม
กรรมในระบบ เศรษฐกิจทุนนิยม นักทฤษฎีอธิบายเอ. ลีเยน เนซันตามความหมายแนวนี้ เช่น Mills, ^๔
Fromm ^๕ เป็นต้น ส่วนกลุ่มที่ถือว่า เอ. ลีเยน เนซัน เป็นภาวะทางจิตหรือความรู้สึกของบุคคล เห็น
ว่าเอ. ลีเยน เนซันหมายถึงความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตัวเอง คอค่านิยม คอกฎ กติกาของสังคม และคอ
กิจกรรมที่ตนกระทำ ผู้ที่ตกอยู่ในภาวะเอ. ลีเยน เนซัน คือผู้ที่มีความรู้สึกว่าตัวเองตกอยู่ในที่อำนาจ
หรืออิทธิพลของผู้อื่นหรือสิ่งอื่น เช่น รู้สึกว่า ชีวิตของคนขึ้นอยู่กับโชคชะตาหรือผู้ที่มีอำนาจเหนือตน
ผู้รู้สึกว่าตัวเองปราศจากความหวังหรือ เป้าหมายในชีวิต ผู้ที่รู้สึกว่ากฎ กติกาของสังคม เป็นสิ่งไร
ความหมาย ค่านิยมที่คนส่วนใหญ่ยึดถือ เป็นสิ่งที่ไร้สาระ หรือผู้ทำงานที่ตนทำ เป็นสิ่งไรคุณค่า
รู้สึกเบื่อหน่ายชีวิตและการงาน เป็นต้น

^๓ T.B. Bottomore and Maximilien Rubel (ed.) Karl Marx: Selected Writings in Sociology and Social Philosophy (Middlesex: Penguin Books Ltd., 1956) pp. 175-185

^๔ C. Wright Mills, White Collar (New York: Oxford University Press, 1951)

^๕ Eric Fromm, The Sane Society (New York: Holt, Rinehart and Winston, 1955)

นักสังคมวิทยาผู้ปัจจุบันส่วนใหญ่ศึกษาเอเลี่ยนเนชั่นในความหมายที่เป็นภาวะทางจิต เช่น Srole^๖ ศึกษาในความหมายของความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน (anomia หรือ normlessness) โดยสร้างเครื่องมือวัดความรู้สึกไร้บรรทัดฐานขึ้นเรียกว่า "anomia scale"

Hoffer^๗ อธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลเข้าร่วมขบวนการทางสังคมบางอย่าง เช่น การประท้วง การเดินขบวนหรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ไร้กำลังรุนแรง ว่าเกิดจากความรู้สึกเบื่อหน่ายต่อสภาพสังคมและชีวิตประจำวันของตนเอง ทำให้บุคคลรู้สึกว่าตนดำรงชีวิตอยู่อย่างไรความหมาย จินตนาการหายไปหาทางออกโดยการยึดมั่นในอุดมการณ์ทางการเมืองที่มุ่งเปลี่ยนแปลงสังคมโดยวิธีการรุนแรง นี่เป็นการอธิบายโดยใช้แนวความคิดเอเลี่ยนเนชั่น ในความหมายของความรู้สึกไร้ความหมาย (meaninglessness)

ปัจจุบันความหมายของเอเลี่ยนเนชั่นที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางได้แก่ความหมายตามแนวความคิดของ Seeman^๘ ซึ่งถือว่าเอเลี่ยนเนชั่นเป็นภาวะทางจิตหรือความรู้สึกของบุคคล และแยกประเภทของเอเลี่ยนเนชั่นออกเป็น ๕ ประเภท คือ ความรู้สึกไร้อำนาจ (powerlessness) ความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน (normlessness) ความรู้สึกไร้ความหมาย

๖ Leo Srole, "Social Integration and Certain Corollaries: An Exploratory Study" American Sociological Review 21 (1956), pp. 220-224

๗ Eric Hoffer, The True Believer (New York: The New American Library of World Literature Inc., 1958)

๘ Melvin Seeman, "On the Meaning of Alienation" American Sociological Review, 24 (1959), pp. 789-791

(meaninglessness) ความรู้สึกโดดเดี่ยว (isolation) และความรู้สึกแยกจากตนเอง (Self-estrangement) ตามความหมายของ Seeman เอเลียส เนชัน ทั้ง ๕ แบบ เป็น เรื่องของความรู้สึกหรือภาวะทางจิตที่เกี่ยวกับความคาดหวังของบุคคลต่อการกระทำของตนและต่อสภาพสังคม

แต่การกำหนดความหมายและการแยกประเภทเอเลียส เนชัน ตามความคิดของ Seeman ไม่ได้ทำให้การถกเถียงเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องนัยคิด Scott ๕ วิจารณ์ว่าเอเลียส เนชัน ไม่ใช่ เป็น เรื่องของความรู้สึกที่แยกเป็นประเภทตามที่ Seeman เสนอ แต่ควรแยกความหมายของเอเลียส เนชัน เขาเสนอว่าเอเลียส เนชัน มีที่มาจาก ๑) การที่บุคคลขาดการยึดถือในค่านิยม ๒) การไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐาน ๓) การไม่รับผิดชอบในบทบาท และ ๔) การไม่สามารถควบคุมหรือมีอำนาจเหนือวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นมา ดังนั้นจึงควรแยกประเภทเอเลียส เนชัน ออกตามที่มา ๔ ประการนี้ นอกจากนี้ Taviss^{๑๐} เสนอความคิดว่าควรแยกเอเลียส เนชัน เป็น ๒ ประเภท คือ เอเลียส เนชัน จากสังคม (Social alienation) กับเอเลียส เนชัน จากตัวเอง (Self-alienation) เอเลียส เนชัน จากสังคมหมายถึงการที่บุคคลรู้สึกว่าสังคมกีดกันบีบบังคับตนและรู้สึกว่าตัวเองถูกแยกออกจากสังคม ส่วนเอเลียส เนชัน จากตัวเองหมายถึงการที่บุคคลขาดความเป็นตัวของตัวเอง โดยการที่ตบแต่งบังคับหรือเป็นใจตัวเองให้ทำสิ่งต่าง ๆ ตามความต้องการของสังคม ไม่ใช่ตามความต้องการของตัวเอง Keniston^{๑๑} ให้คำจำกัดความว่าเอเลียส เนชัน หมายถึง การไม่ยอมรับค่านิยมที่คนทั่วไปในสังคมยึดถือ และการแสดงอาการต่อต้านค่านิยมนั้น

^{๑๕} Marvin B. Scott, "The Social Sources of Alienation" in Irving L. Horowitz(ed). The New Sociology (New York:Oxford University Press, 1970), pp. 230-245

^{๑๐} Irene Taviss, "Changes in the Forms of Alienation: the 1900's VS. the 1950's" American Sociological Review, 34, 1969, pp.46-57

^{๑๑} Kenneth Keniston, Youth and Dissent: the Rise of a New Opposition (New York:Harcourt Brace Jovanovich Inc. 1971).p.174

นอกจากนี้ยังมีคนอื่น ๆ อีกหลายคนพยายามกำหนดคำจำกัดความของเอเลี่ยนเนชัน เช่น Horowitz,^{๑๒} Johnson,^{๑๓} Josephson and Josephson^{๑๔} เป็นต้น

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แนวความคิดเอเลี่ยนเนชันในความหมายของภาวะทางจิต ตามแนวความคิดของ Seeman แต่เลือกศึกษาเอเลี่ยนเนชันเพียง ๔ ประเภท คือ ความรู้สึกไร้อำนาจ ความรู้สึกไร้อรรถฐานะ ความรู้สึกโดดเดี่ยว และความรู้สึกไร้ความหมาย ไม่ได้อธิบายเอเลี่ยนเนชันประเภทความรู้สึกแยกจากตนเอง (Self-estrangement) เนื่องจากเอเลี่ยนเนชันประเภทนี้มีความหมายเกี่ยวกับความรู้สึกของบุคคลต่อการทำงาน ซึ่งมักใช้ศึกษาภาวะเอเลี่ยนเนชันในกลุ่มกรรมกร หรือผู้ทำงานรับจ้าง แต่การวิจัยครั้งนี้ศึกษาในกลุ่มนิสิต ซึ่งเป็นผู้ที่ยังไม่ได้ทำงาน อีกประการหนึ่ง ความรู้สึกแยกจากตนเอง มีความหมายใกล้เคียงกับความรู้สึกไร้ความหมายจนไม่อาจแยกออกได้ชัดเจน บางครั้งมีผู้ใช้ความหมายทั้งสองนี้ปนกัน

มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับเอเลี่ยนเนชัน พบว่าเอเลี่ยนเนชันเป็นเครื่องหมายสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมหลายประการ

จากการศึกษาของ Srole^{๑๕} พบว่าความรู้สึกไร้อรรถฐานะมีสหสัมพันธ์ทางลบกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล คือผู้ที่สถานภาพต่ำ มีความรู้สึกไร้อรรถฐานะสูงและในทางกลับกันผู้ที่สถานภาพสูง เป็นบุคคลที่มีความรู้สึกไร้อรรถฐานะต่ำ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในทันทีเกี่ยวกับการศึกษาและประเภทของอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน

^{๑๒} Irving L. Horowitz, Foundations of Political Sociology, (New York: Harper & Row Publishers, 1972) pp. 556-564

^{๑๓} Frank Johnson "Alienation: Overview and Introduction" in Frank Johnson (ed.) Alienation: Concept, Term, and Meanings (New York: Seminar Press,

^{๑๔} Eric Josephson and Mary Redmer Josephson, "Alienation: Contemporary Sociological Approach" in Frank Johnson (ed.) Alienation: Concept, Term, and Meanings: (New York: Seminar Press, 1973) p.166

^{๑๕} Srole, op.cit., pp. 220-224

Dean ^{๑๖} ศึกษาเอเลี่ยนเนชั่น ๓ ประเภท คือ ความรู้สึกไร้อำนาจ ความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน และความรู้สึกโดดเดี่ยว พบว่าเอเลี่ยนเนชั่นทั้ง ๓ ประเภท มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา รายได้ ประเภทของอาชีพ ภูมิภาค และอายุ คือผู้ที่เอเลี่ยนเนชั่นสูง ได้แก่ผู้ที่มีการศึกษาน้อย มีรายได้น้อย ประกอบอาชีพที่ไร้แรงงาน ผู้ที่ภูมิภาคอยู่ในเขตชนบท และผู้ที่มีอายุสูง นอกจากนี้ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทต่าง ๆ ของเอเลี่ยนเนชั่น พบว่าเอเลี่ยนเนชั่นทั้ง ๓ ประเภทมีสหสัมพันธ์ทางบวกต่อกัน

Middleton ^{๑๗} ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเอเลี่ยนเนชั่น กับ เชื้อชาติและการศึกษา พบว่าพวกนิโกรมีเอเลี่ยนเนชั่นสูงกว่าพวกผิวขาว และพวกที่มีระดับการศึกษาน้อย มีระดับเอเลี่ยนเนชั่นสูงกว่าพวกที่มีการศึกษาสูง และพบว่าในกลุ่มพวกผิวขาว เอเลี่ยนเนชั่นกับระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กันในระดับที่สูงกว่าในกลุ่มพวกนิโกร

Bullough ^{๑๘} พบว่าความรู้สึกไร้อำนาจกับความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน มีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และสภาพแวดล้อมทางบ้านและพบว่าเพศหญิงมีความรู้สึกไร้อำนาจและความรู้สึกไร้บรรทัดฐานสูงกว่าเพศชาย

นอกจากการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเอเลี่ยนเนชั่นกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานทางสังคมซึ่งได้กล่าวมาแล้ว ประเด็นสำคัญซึ่งเป็นที่น่าสนใจอย่างมากอีกประเด็นหนึ่งคือ ความสัมพันธ์ระหว่างเอเลี่ยนเนชั่นกับพฤติกรรมทางการเมือง มีการศึกษาหลายรายที่ชี้ให้เห็นว่าเอเลี่ยนเนชั่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง ในรูปของการประท้วง การเดินขบวน เป็นต้น

^{๑๖} Dwight G. Dean, "Alienation: Its Meaning and Measurement" American Sociological Review 26 (1961), pp. 753-758

^{๑๗} Russell Middleton, "Alienation, Race, and Education" American Sociological Review 28 (1963), pp. 973-977

^{๑๘} Bonnie Bullough, "Alienation in the Ghetto" American Journal of Sociology 72 (1967), pp. 469-478

Hoffer^{๑๘} วิเคราะห์สาเหตุของการที่บุคคลบางกลุ่มยึดถืออุดมการณ์ทางการเมืองที่นิยมวิธีการรุนแรง หรือมีความเชื่อในลัทธิการเมืองบางลัทธิ อย่างมากว่า เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นรู้สึกเบื่อหน่ายสภาพชีวิตและสังคมของตน จึงต้องหาทางออกด้วยกิจกรรมทางการเมือง เขาชี้ให้เห็นว่าสังคมที่คนเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย หรือที่เราเรียกกันว่า "ความเข็ง" กันมาก ๆ จะเกิดความวุ่นวายหรือเกิดการเคลื่อนไหวของมวลชนตามมา

Keniston^{๒๐} ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเอเลี่ยนเนชั่นกับพฤติกรรมทางการเมืองของนักศึกษา พบว่าพวกที่มีความรู้สึกเอเลี่ยนเนชั่นสูงมักไม่สนใจกิจกรรมทางการเมือง เช่นการรวมชุมนุมประท้วง หรือการเป็นสมาชิกกลุ่มที่มิกิจกรรมทางการเมือง พวกนี้มักปลีกตัวไปมีสุขุมกันเองและมักหันไปสนใจกิจกรรมที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางศิลปะ เช่น การเล่นดนตรี นอกจากนี้พบว่านักศึกษาที่มีความรู้สึกเอเลี่ยนเนชั่นมักเป็นพวกที่ไม่สนใจการเรียนและกิจกรรมทางวิชาการอื่น ๆ พวกนี้มองกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักศึกษาพวกอื่นทำกันว่าเป็นเรื่องที่เหลวไหลไร้สาระ และมีความรู้สึกว่าสังคมจะเป็นอย่างไร เป็นเรื่องที่เขาไม่สามารถไปแก้ไขเปลี่ยนแปลงอะไรได้ มักใช้วิธีการปรับตัวแบบปลีกตัวหนีหนีสังคม Keniston สรุปว่าภาวะเอเลี่ยนเนชั่น ไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาสนใจการเมือง แต่เขาไม่ได้ระบุว่าพวกที่เอเลี่ยนเนชั่นประเภทใดที่ไม่สนใจการเมือง การศึกษาของเขาพูดถึงเอเลี่ยนเนชั่นโดยไม่แยกเป็นประเภทต่าง ๆ

Seeman^{๒๑} ศึกษาภาวะเอเลี่ยนเนชั่นในฝรั่งเศส พบว่ากรรมกรเป็นกลุ่มที่มีความรู้สึกไร้อำนาจสูง และความรู้สึกไร้อำนาจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองมากกว่าเอเลี่ยนเนชั่นประเภทอื่น นอกจากนี้ยังพบว่าความรู้สึกไร้อำนาจ เกิดมากในเขตที่มีปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองมาก

^{๑๘} Hoffer, op cit., pp. 53-55
^{๒๐} Keniston, op. cit., pp. 173-188
^{๒๑} Melvin Seeman, "The Signals of '68 Alienation in Pre-crisis France" American Sociological Review 37 (1972), pp.385-402

Nachmias^{๒๒} พบว่าบุคคลที่มีความรู้สึกไร้อำนาจมักไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจการทางการเมือง ส่วนผู้ที่มีความรู้สึกไร้อำนาจมักยอมรับและมีส่วนร่วมในการกระทำกิจการทางการเมืองที่ผ่านกฎหมาย แต่พวกที่มีความรู้สึกไร้อำนาจเป็นกลุ่มที่ปฏิบัติตามกฎหมาย และพวกที่มีความรู้สึกโดดเดี่ยว มักไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจการทางการเมือง เช่นเดียวกับพวกที่มีความรู้สึกไร้อำนาจ

จากการศึกษาในสังคมตะวันตกสรุปได้ว่า เอ.ดิยอน เนชั่นมีความสัมพันธ์กับพื้นฐานทางสังคมของบุคคล คือผู้ที่มีพื้นฐานทางสังคม หรือสถานภาพที่ต่ำ เช่นมีระดับการศึกษาต่ำ มีรายได้ต่ำ ประกอบอาชีพที่สังคมถือว่าไม่เกียรติยศ มีเชื้อชาติที่ด้อยกว่าอยู่ในสถานภาพที่ต่ำ เป็นบุคคลที่มีความรู้สึกไร้อำนาจ เอ.ดิยอน เนชั่นสูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูง ส่วนในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเอ.ดิยอน เนชั่นกับพฤติกรรมทางการเมือง ผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่าเอ.ดิยอน เนชั่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะความรู้สึกไร้อำนาจเป็นประเภทที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางการเมืองมากที่สุด

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทต่าง ๆ ของเอ.ดิยอน เนชั่น
๒. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับเอ.ดิยอน เนชั่น ต้องการศึกษาวานิสิตชายกับวานิสิตหญิงมีภาวะเอ.ดิยอน เนชั่นทั้ง ๔ ประเภทแตกต่างกันหรือไม่
๓. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติของวานิสิตกับเอ.ดิยอน เนชั่น มุ่งศึกษาว่าวานิสิตที่มีเชื้อชาติไทยกับวานิสิตเชื้อชาติจีนมีภาวะเอ.ดิยอน เนชั่นแตกต่างกันหรือไม่
๔. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาที่เรียนกับเอ.ดิยอน เนชั่น พิจารณาถึงความแตกต่างในเรื่องเอ.ดิยอน เนชั่นระหว่างวานิสิตที่เรียนสาขาวิทยาศาสตร์กับวานิสิตที่เรียนสาขาสังคมศาสตร์

^{๒๒} David Nachmias, "Modes and Types of Political Alienation" The British Journal of Sociology 25(1974), pp. 478-493

๕. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนปีที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยกับเอ. ดีเอ็น. เนชั่น เพื่อดูว่านิสิตที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยเพียง ๑-๒ ปี มีภาวะเอ. ดีเอ็น. เนชั่นแตกต่างกับนิสิตที่เรียนอยู่นาน ๓ ปี ขึ้นไปหรือไม่

๖. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตกับเอ. ดีเอ็น. เนชั่น พิจารณาถึงความแตกต่างในภาวะเอ. ดีเอ็น. เนชั่นของกลุ่มนิสิตที่มีส่วนร่วมทางการเมือง กับนิสิตที่ไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาดังนี้ เป็นการศึกษารายบุคคล และมีขอบเขตการศึกษาแคบ คือศึกษาเฉพาะในหมู่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และกลุ่มนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ ไม่ถือว่าเป็นตัวแทนของนิสิตทั้งหมดในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ เนื่องจากไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาวามนินิตเป็นจำนวนมากน้อยเท่าไรที่มหาวิทยาลัยเอ. ดีเอ็น. เนชั่น ดังนั้นจึงไม่ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่าง ที่ถือว่าเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด

ตัวแปรที่นำมาศึกษาประกอบด้วยตัวแปร ๔ กลุ่ม คือ

๑. เอ. ดีเอ็น. เนชั่น โดยแยกออกเป็น ๔ ประเภท คือ ภาวะไร้อำนาจ ภาวะไร้บรรทัดฐาน ภาวะโคดเคี้ยว และภาวะไร้ความหมาย

๒. ลักษณะส่วนตัวของนิสิต ได้แก่ เพศ และเชื้อชาติ

๓. พื้นฐานการศึกษา ได้แก่ สาขาวิชาที่เรียน แยกเป็น ๒ สาขาใหญ่ ๆ คือ วิทยาศาสตร์ กับสังคมศาสตร์ และอีกปัจจัยหนึ่งคือ จำนวนปีที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย

๔. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่การร่วมชุมนุมประท้วง

ในการวิเคราะห์ข้อมูล จะกล่าวเพียงแต่ว่าตัวแปรต่าง ๆ ที่นำมาศึกษานั้นมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และผลการศึกษานี้ไม่สามารถอธิบายได้ว่านิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีภาวะเอ. ดีเอ็น. เนชั่นมากหรือน้อยเพียงใด

ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

๑. ผู้วิจัยคาดหวังว่าการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการ คือเป็นการนำแนวความคิดทางสังคมวิทยาซึ่งมีที่มาจากสังคมตะวันตกมาซึ่งศึกษากับสังคมไทย เป็นการทดสอบว่าแนวความคิดหรือทฤษฎีนั้นสามารถใช้ได้หรือไม่เพียงใด จึงนับว่าเป็นการขยายขอบเขตการศึกษาทางสังคมวิทยาให้กว้างออกไปอีกชั้นหนึ่ง

๒. วิธีการศึกษาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่สนใจจะทำการศึกษากลับมาเกี่ยวกับเรื่องต่อไป โดยเฉพาะในส่วนของการวิเคราะห์เอาเลี่ยนเนชั่น มาตราที่สร้างขึ้นไว้กับเอาเลี่ยนเนชั่นนี้อาจนำไปใช้กับคนกลุ่มอื่นได้ หรืออย่างน้อยก็จะเป็นการเริ่มต้นให้ผู้นำไปวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งจะทำให้มีการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป และวิธีการสร้างมาตราที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการศึกษาเรื่องอื่น ๆ ได้

๓. ผลการวิจัยนี้อาจมีประโยชน์ในแง่ที่จะช่วยให้เข้าใจภาวะทางจิตของบุคคลและอาจให้ความเข้าใจในเรื่องนี้เป็นแนวทางสำหรับคาดคะเนพฤติกรรมบางอย่าง เช่น พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลได้

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

เอาเลี่ยนเนชั่น

หมายถึงภาวะทางจิต หรือความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับตัวเอง และสังคม อันได้แก่ความรู้สึกไร้อำนาจ ความรู้สึกไร้อรรถฐาน ความรู้สึกโดดเดี่ยว และความรู้สึกไร้ความหมาย

ความรู้สึกไร้อำนาจ

หมายถึงความรู้สึกต่อตัวเอง ว่าตนไม่สามารถกำหนดชะตาชีวิตของตัวเองได้ รู้สึกว่าชีวิตของตนอยู่ที่ใต้อำนาจของคนอื่นหรือสิ่งอื่น เช่น โศกชะตา รู้สึกว่าตนไม่สามารถแก้ไขหรือทำอะไรได้กับสภาพชีวิต และสภาพสังคมที่เป็นอยู่

ความรู้สึกไวบรรทัดฐาน

หมายถึงความรู้สึกต่อสังคม ว่าสังคมที่ตน เป็นสมาชิกอยู่นั้นปราศจากอำนาจที่จะควบคุมให้สมาชิกปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรม กฎหมายและกฎศีลธรรมถูกละเมิดหรือละเลยโดยคนทั่วไป สังคมไม่มีรางวัลตอบแทนสำหรับคนที่ปฏิบัติตามกฎ เกณฑ์และเห็นว่าการปฏิบัติตามกฎ เกณฑ์ เป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์

ความรู้สึกโดดเดี่ยว

หมายถึงความรู้สึกในทางลบต่อค่านิยมและการปฏิบัติที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยึดถือกันว่าเป็นสิ่งน่าปรารถนาและนิยมปฏิบัติ โดยเห็นว่าสิ่งเหล่านั้น เป็น เรื่องเหลวไหลไร้สาระ รู้สึกแยกตัวออกจากค่านิยมและกิจกรรมของกลุ่ม ไม่ชอบทำอะไรร่วมกับกลุ่ม รู้สึกอยากแยกตัวออกไปจากสังคม

ความรู้สึกไร้ความหมาย

หมายถึงความรู้สึกต่อชีวิตและกิจกรรมของตน รู้สึกว่าตัวเองมีชีวิตไปวันหนึ่ง ๆ อย่างไม่รู้จุดหมาย เบื่อหน่ายชีวิตและรู้สึกว่ากิจกรรมที่ตนทำอยู่ เป็นสิ่งที่ไม่มีคุณค่า รู้สึกว่าตนใช้ชีวิตให้หมดไปโดยไม่ได้อะไรให้เป็นประโยชน์

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

หมายถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวทางการเมืองซึ่งในที่นี้ ได้แก่การชุมนุมประท้วงหรือเดินขบวน

นิติตสาขาวិทยาศาสตร์

หมายถึงนิติตมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ที่ เรียนอยู่ในคณะ เกษตร คณะประมง คณะวนศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์

นิติตสาขาสังคมศาสตร์

หมายถึงนิติตมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ที่ เรียนในคณะสังคมศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ และคณะศึกษาศาสตร์ เฉพาะที่เรียนสายสังคมศาสตร์

เชอชาติ

หมายถึงกฎหมายทางชาติพันธุ์ของนิติโดยถือเอาแหล่งกำเนิดของบิดา
เป็นเกณฑ์กำหนด นิติเชอชาติไทย หมายถึงผู้ที่บิดาเกิดในประเทศไทย
และนิติเชอชาติจีนหมายถึง ผู้ที่บิดาเกิดในประเทศจีน